

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

MEDITATIE

De gouden scepter toegereikt

“En het geschiedde, toen de koning de koningin Esther zag, staande in het voorhof, verkreeg zij genade in zijn ogen, zodat de koning den gouden scepter, die in zijn hand was, Esther toereikte; en Esther naderde en roerde de spits des scepters aan”.

Esther 5 : 2.

Haman heeft het snode plan opgevat om het joodse volk uit te roeien. Daarvan wordt Esther door Mordechai op de hoogte gebracht. Maar dat niet alleen. Ze wordt er ook toe aangespoord zich tot de koning te wenden met de bede, of hij het plan zou willen verijdelen. Gaat Esther dan direct? O nee, daar blijkt nogal wat tussen te zitten. Dat gaat niet zonder meer. Esther is met vreze vervuld. Ze vreest, ook al is het haar eigen man. Want je mag niet ongeroepen tot de koning gaan. En zo kan ook niemand voor God bestaan vanwege Zijn almacht en Majesteit. In Zijn rechtvaardigheid toornt Hij over de zonde. Wat opmerkelijk: niet doen wordt sterven en wel doen wordt ook sterven. Aan alle kanten loopt het op de dood aan. Wie klimt dan die berg des Heeren op?

Maar Esther weet dat er één mogelijkheid is om tot de koning te komen en die ligt in handen, niet van de bezoeker, maar van de koning, namelijk als hij de gouden scepter, zijnde in zijn rechterhand, toereikt aan de bezoeker. Dus het is enkel genade. En dat moet Esther nu leren. Eindelijk breekt de derde dag aan. Wat kunnen soms dagen en nachten lang duren. De tijd wil niet om. Drie

dagen en nachten is Esther vastende en biddende. Zoals een Saulus, die drie dagen en nachten niet at en niet dronk. Drie dagen en nachten zag hij niets. “Want zie, hij bidt”. Het zijn schaduwen van de drie dagen en nachten dat Christus moest nederdalen ter helle. Dat Hij geworsteld heeft voor Zijn volk, Hem door de Vader gegeven. Drie dagen en nachten heeft Hij zich uitgestrekt over Zijn volk, opdat ze niet zouden sterven, maar leven: “Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven”. Hetgeen Esther meemaakte, wat Paulus ondervond, het waren slechts flauwe afspiegelingen van het werk van de Middelaar. Maar toch is het waar: de gang van de Borg is de gang van Gods Kerk. En dan komt Esther in het binnenste voorhof van 's konings huis. In gedachten ziet u daar Esther staan in het gezicht van de koning. Weerloos. Hulpeloos. Rechteloos. Overgeleverd aan de genade of de ongenade van de koning. Een aangrijpend gezicht. Dodelijk tijdsgewricht. Is het niet een treffend beeld van iedere zondaar en zondares, die tot de Heere vlucht? Heere, hier ben ik. Ik heb geen rechten of verdiensten. En ik ben onwaardig. Alles getuigt tegen mij. Ik ben het waard om voor

eeuwig van voor Uw Aangezicht weggestoten te worden. “Doch op U zien mijn schreiend' ogen; Op U betrouw ik in 't verdriet”. Weet u daarvan in uw eigen leven? In de ontmoeting met de hoge God zijn we weerloos, alle wapenen worden ons uit handen geslagen. Daarin zijn we hulpeloos; er is in ons geen kracht meer over. Daarin zijn we ook rechteloos; omdat we doorleven, dat de Heere recht is in al Zijn weg en werk, ook al betekent dat onze eeuwige veroordeling. Dan gaat een mens leren Zijn eer en Zijn deugden hoger te achten dan zijn eigen zaligheid.

Maar o, wat is het toen voor Esther eeuwig meegevallen. De gouden scepter wordt haar toegereikt ten teken, dat zij niet voor haar leven behoeft te vrezen, maar dat haar komst hem welgevallig is. Een zondaar die zich als een rechteloze en als een vloekwaardige aan de Heere leert uitleveren en zo in Zijn handen leert vallen, zal genade ontvangen. Wat is de Heere onuitsprekelijk goed voor degenen die Hem vrezen. Het valt mee. Voor wie valt het mee? Voor boetelingen, roepend om genade. Voor tollenaars, zichzelf veroordelend. Voor een Kananese vrouw, die het waardig was om als een hond weggeslagen te worden, maar die niet los kon laten. En hoe kan dat nu,

INHOUD pag.

Meditatie:	
De gouden scepter toegereikt . . .	1
Bijbelstudies: Het einde van de derde zendingsreis (1)	2
Euthanasie, een hellend vlak	3
Een struikelblok voor	
Samen Op Weg	5
Ontlezing (3)	6
Uit vroegere jaren	7
Boekennieuws	8
Kerknieuws	8
Berichten	10
Predikbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: f 24,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:
Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties f 1,10 per mm.
Familieberichten f 0,85 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

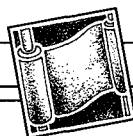
Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

dat het voor zulke boetvaardigen meevalt? Omdat die medelijdende Hogepriester gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Hij is gekomen om die verloren schapen van het huis van Israël bijeen te verzamelen. Hebt u het leren verstaan Wie die scepter verworven heeft in Zijn bitter lijden en sterven? O, wat heeft het Hem gekost! Als een worm gekropen in de hof van Gethsémané. Als een worm en geen man. Een smaad van mensen en veracht van het volk. En Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen. Hij werd de allerbitterste verlaten ingeleid, uitroepende: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Hebt u al eens uitzicht gekregen op die genadescepter? In de ure dat het zo benauwd was? Een mogelijkheid van zalig worden ontsloten in die gezegende Borg en Middelaar? Maar dan nog een andere vraag: "Is die scepter u ook al toegereikt?" Toen u leerde het hoofd op het blok te leggen? Toen u niet anders kon verwachten dan de voltrekking van

het rechtvaardig vonnis? Toen u leerde vallen onder Gods heilig recht? Wat een eeuwig wonder, waar het Evangelie van de vergeving der zonden geopend werd voor uw hart en de Goddelijke vrijspraak vanuit dat Evangelie doorklonk in uw doodschuldige ziel. O, dan zal de eeuwigheid nodig zijn om het wonder uit te wonderen, dat de scepter van Gods genade werd toegereikt aan een doemwaardig zondaar, die Gods gramschap dubbel waardig is. Daar zien we aan de ene zijde Esther in zonde en in schuld en in dood. Maar daartussen zien we de scepter, nl. de gerechtigheid, de verzoening, de verdienste van die gezegende des Vaders. Esther stelde zich in Gods hand. En om Christus' wil werd ze niet beschaamd. Waar de scepter wordt toegereikt, wordt de hel gesloten. Het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden! Dan is het: "Gij zijt verlost, God heeft u welgedaan".

's-Gravenpolder, ds. J. Schipper.

BIJBELSTUDIES

Het einde van de derde zendingsreis

Handelingen 20 : 13 – 21 : 14.

(1)

Heilige eenzaamheid

We gaan met dit gedeelte uit de Handelingen onze reeks Bijbelstudies over de zendingsreizen van Paulus besluiten. De vorige maal stonden we stil bij het wonder van de opwekking van Eutyclus in Troas. De maandagmorgen daarna vertrok Paulus uit Troas. Hijzelf ging een klein stukje over land tot aan Assus (20 : 13), een plaats ten zuiden van Troas. Lukas, Timotheüs en de anderen gingen verder per schip, terwijl Paulus de weg naar Assus te voet aflegde. Waarom Paulus dat gedeelte van de reis alleen te voet ging, weten we niet. Waarschijnlijk wilde hij na alle drukke dagen een ogenblik van *afzondering* en stilte. Het geestelijke leven kent de behoefte aan de stilte, de afzondering,

de eenzaamheid, de verborgen omgang met God. Kennen we die heilige eenzaamheid? Gods kinderen weten van het eenzaam met God gemeenzaam zijn. Christus Zelf heeft steeds weer de behoefte gekend om de eenzaamheid op te zoeken en daar de gemeenschap met Zijn Vader te beoefenen. Hij bad op een berg alleen. Het volk dat de voetstappen van Christus leert drukken, kent ook die behoefte. Waarschijnlijk is Paulus om die reden dat stukje van Troas naar Assus alleen gegaan. Op die mooie wandeling langs de kust kwamen zijn gedachten weer tot rust, werd hij door de Heere weer gesterkt voor het werk, dat hem wachtte.

Milete

In Assus ging Paulus zelf ook in het

schip. Vandaar werd de reis per schip voortgezet al verder zuidwaarts tot aan Milete, ten zuiden van Efeze. Met opzet voer Paulus Efeze voorbij, omdat hij vreesde dat een bezoek aan die stad hem te veel tijd zou kosten (20 : 14-16), want hij wilde op de Pinksterdag te Jeruzalem zijn. Toch wilde hij ook weer niet langs Efeze varen zonder afscheid genomen te hebben van de ouderlingen van de gemeente, want meer en meer rijpte in hem de zekerheid, dat banden en verdrukking aanstaande waren. Daarom liet hij het schip doorvaren naar Milete en ontbood hij van daaruit de ouderlingen van Efeze (20 : 17). Dat is toch wel tekenend voor de apostel Paulus. Zelfs als hij haast had, bleef hij toch *vol tere zorg* over de gemeenten. Zo kwamen de ouderlingen van Efeze op verzoek van Paulus naar Milete. Dat was geen gemakkelijke reis. Waarschijnlijk zijn ze over zee gekomen. Maar ze hadden alle moeite er graag voor over om Paulus weer te zien. Paulus zelf aarzelde nooit om zich alle moeite te getroosten als hij anderen daarmee kon dienen en daarom had hij ook het recht van anderen moeite te vragen. Wie liefde geeft, mag ook liefde vragen. Welnu, op het strand van Milete heeft Paulus toen de ouderlingen van Efeze op ontroerende wijze toegesproken. U leest het in Hand. 20 : 18-38.

Terugbladeren in het levensboek

Die afscheidsrede van Paulus kunnen we in drie delen verdelen: eerst ziet hij naar het *verleden*, dan naar het *heden*, tenslotte naar de *toekomst*. Zo mogen Gods kinderen nog wel eens bladeren in hun levensboek. Als zij eens mogen terugbladeren bij het licht van boven, dan hebben ze over de Heere nooit te klagen. Dan is de Heere altijd getrouw geweest en groot van goedertierenheid. Als de Heere dan komt met de vraag: "betuig nu eens tegen Mij; heb Ik het ooit verkeerd gedaan?", dan zullen ze allemaal zeggen: "nee, Heere!" O nee, dan hebben Gods kinderen over de Heere niet te klagen: hier uitgehouden, daar gered, ginds uitkomst gegeven. Dan horen we de dichter, als hij zo mag terugbladeren, zingen:

*Hier scheen ons 't water t' overstromen,
Daar werden wij bedreigd door 't vuur:
Maar Gij deed ons 't gevaar ontkomen'
Verkwikkend ons ter goeder uur.*

(Psalm 66 : 5).

Als we dan terugzien, dan hebben we

over *onzelf* te klagen. De Heere was getrouw, maar ik was ontrouw. De Heere was goed, maar ik was slecht. Zo geeft de Heere Zijn volk wel eens een terugleiding in de weg, die Hij met hen ging. Dan blijft er alleen maar verootmoediging en verwondering over, maar ook beschaamdheid over wie wij tegenover de Heere zijn geweest. Maar als we dan zo ook bij het licht van boven van het verleden naar het heden zien, dan geeft dat moed en kracht. Die God, Die in het verleden niet alleen liet, zal ook in het heden geven wat nodig is. Ook al moet ik nu door diepten heen, ook al legt de Heere een kruis op mijn schouders, ook al gaan al Gods golven en baren over mij heen, Hij Die in zes benauwdheden uithielp, zal ook in deze zevende niet laten staan. Ja, dan is er ook moed niet alleen voor het heden, maar ook voor de toekomst. Want door welke weg de Heere ook leiden zal, wat er ook komen moge, met het oog op Hem gaat het toch altijd goed. Want God blijft getrouw. En Jezus Christus is gisteren en heden en tot in eeuwigheid Dezelfde.

Wat is het groot als Gods kinderen zo eens mogen bladeren in hun levensboek. Als we dan mogen zien, hoe de weg achter ons spreekt van Gods onwankelbare trouw tegenover zoveel ontrouw, dan geeft dat hoop op God, hoop op Zijn trouw. Dan is het toch waar:

Hoe donker ooit Gods weg moog'

wezen,

Hij ziet in gunst op die Hem vrezen.

(Psalm 73 : 1).

Paulus op het strand

Toen Paulus zijn afscheidswoord sprak tot die ouderlingen van Efeze, daar op het strand, toen bladerde hij ook terug. Hij herinnerde hem aan alle arbeid, die hij in Efeze had verricht, maar ook aan alles wat hij verdragen had: "Dienende de Heere met alle ootmoedigheid en vele tranen en verzoe-kingen, die mij overkomen zijn door de Iagen der Joden" (20 : 19). Paulus had in Efeze mogen *dienen*. Wat is dienen? Bediend worden uit Christus. De voetstappen drukken van Hem. Toen Hij de voeten van Zijn discipelen waste, sprak Christus: "Ik ben in het midden van u als Een, Die dient". Dienen, dat is zichzelf wegcijferen, de minste zijn, achteraan komen. Dienen, dat wil zeggen: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal". Wat is het een genade als ons leven getekend is met het woordje "dienen". Dat hebben we uit onszelf nooit. Dat is alleen uit de bediening van Christus. Om te leren dienen, moet ik altijd maar weer als een andere zondaar aan Jezus' voeten terecht komen. Daar wordt onze armoede vervuld uit Zijn volheid en daar worden we uit Christus bediend. Een dienend leven is een gezegend leven. Daarin wordt meer vreugde gesmaakt dan de wereld geven kan. Want wat is de hemel? Het volmaakte dienen. Want hier blijft dat dienen ten dele en in beginsel, hier schuift het eigen ik er steeds weer tussen, maar straks zal het volmaakt zijn een dienen van Hem, dag en nacht, in Zijn tempel. (wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. van Eckeveld.

Euthanasie, een hellend vlak

Een dringend beroep

Op 30 september 1999 heeft het Deputaatschap bij de Hoge Overheid, samen met de deputaatschappen van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland, een dringend beroep op de vaste commissie voor Justitie van de Tweede Kamer gedaan om het voorstel van Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (de euthanasiewet) niet aan te nemen. De deputaten riepen de leden van de Tweede Kamer en de

regering op om terug te keren naar de heilzame geboden van God in Zijn Woord. Reeds toen werd de kamercommissie gewezen op het feit dat men met dit wetsvoorstel een hellend vlak betreedt. Het toepassen van euthanasie is volgens de nieuwe wet, die op 1 januari 2002 in werking moet treden, niet meer strafbaar als dat gemeld wordt bij een regionale toetsingscommissie. Alleen als die toetsingscommissie van oordeel is dat de zorgvuldigheidseisen niet in acht zijn genomen, kan alsnog een strafrechtelijke vervol-

ging worden ingesteld tegen de arts die de hulp bij zelfdoding heeft gegeven. Maar zorgvuldigheidseisen zijn rekbaar. Hoe gaat men daar in de praktijk mee om? En hoe moeten begrippen als 'uitzichtloos en ondraaglijk lijden' worden ingevuld? Wie zal daarover ooit een objectief oordeel kunnen geven? Dat oordeel zal toch altijd beïnvloed worden door het normen- en waardenpatroon van degene die tot beoordelen wordt geroepen?

Het mensenrechtencomité

Op al die vragen heeft de minister nooit een bevredigend antwoord kunnen geven. De legalisering van de euthanasie roept in het buitenland vragen op. Niet minder dan een gezaghebbend orgaan als het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties stelt in een rapport dat Nederland zijn nieuwe euthanasiewet moet heroverwegen. Het comité maakt zich, zoals dat heet, 'ernstig ongerust' over de risico's die de nieuwe wet brengt. Er zijn te weinig garanties tegen misbruik. Omdat de euthanasie veel verder van het strafrecht af komt te staan, vindt het comité dat er reden is rigoureuus te onderzoeken of Nederland het recht op leven wel voldoende beschermt. Er zou wel eens ongepaste druk op patiënten kunnen worden uitgeoefend, zodat van een vrijwillig en weloverwogen verzoek, waarover de wet spreekt, geen sprake meer is. Het gevaar van routine acht het comité beslist niet denkbeeldig. Ook is men er ernstig ongerust over dat de wet ook geldt voor minderjarigen boven de 12 jaar. Het rapport zegt daarover: 'Het comité kan zich er moeilijk mee verzoenen dat jongeren die nog helemaal in ontwikkeling zijn, toch beslissingen over hun leven nemen. Juist vanwege de onomkeerbaarheid van euthanasie hebben minderjarigen bijzondere bescherming nodig.' Nog meer zaken worden aan de orde gesteld, waarover het comité 'bezorgd' of zelfs 'ernstig bezorgd' is.

We zouden na deze niet malse kritiek verwachten dat de betrokken minister onmiddellijk zou toezeggen dat de kritiek van de VN zo serieus wordt genomen dat zal worden nagegaan of de nieuwe wet moet worden aangepast. Of zou minister Borst nog steeds denken dat met een beetje voorlichting en uitleg het interna-

tionale forum wel begrip zal tonen voor de Nederlandse wetgeving op dit punt en die wetgeving wellicht zelfs zal volgen? Voorstanders van de wet hebben al op voorhand laten weten dat zij heroverweging van de wet te ver vinden gaan. Kennelijk heeft de Nederlandse regering nog steeds de ernst van de kritiek uit het buitenland niet begrepen. Woordvoerders van Buitenlandse Zaken en van Volksgezondheid verklaarden dat het Mensenrechtencomité buitengewoon tevreden was met de toelichting van de Nederlandse delegatie tijdens een hoorzitting. En dan nu deze koude douche! Misschien doet de minister van volksgezondheid het wel af als een onbeduidend verschil in interpretatie. Maar het is te hopen dat deze koude douche de betrokken bewindslieden en alle voorstanders van deze nieuwe wet in de kamer en daarbuiten wakker schudt. Nederland, dat zich vaak zo druk maakt over de schending van mensenrechten in andere landen, mag zich wel eens afvragen of we met deze wet niet terecht zijn gekomen of toegroeien naar een situatie dat iemand naar willekeur van zijn leven kan worden beroofd. Straks routine? De redacteur van het *Reformatorisch Dagblad* stelt dat de voorzitter van het Mensenrechtencomité kennelijk weet hoe de menselijke geest functioneert. 'Routine ontstaat geleidelijk. De eerste keer is het vreselijk om iemands leven te beëindigen, de tweede keer gaat het al anders. Dat is niet alleen bij personen zo, ook in een organisatie kan een andere cultuur ontstaan.'

Al zijn we het niet in alle gevallen eens met de motivering van het Mensenrechtencomité, toch mogen we hierin een herhaalde oproep zien van gezaghebbende zijde om van het hellend vlak terug te keren en een steun in de rug van al degenen die om christelijk-ethische of andere redenen zich blijven verzetten tegen de nieuwe wet. Reeds eerder kwam er kritiek vanuit het Europees Parlement, waarop premier Kok steeds nukkig reageerde. Het waren volgens hem allemaal misverstanden. Dat Nederland met zijn wet de mensenrechten zou schenden, was volgens hem 'onzin'. Om de kritiek van dit orgaan van de Verenigde Naties kan Kok echter niet heen. Binnen 12 maanden moet de Nederlandse regering aangeven of

zij haar euthanasiewet wil aanpassen in de geest van de geuite bezwaren.

Het leven een gave van God

Eerder merkte ik al op dat we het niet in alle gevallen eens kunnen zijn met de motivering van de Mensenrechtencommissie. Ook daar vindt men dat in het algemeen levensbeëindiging heel goed kan zijn als een persoon in de stervensfase zeer zwaar lijdt en er geen uitzicht op herstel is. Dat moet kunnen onder strikte voorwaarden en onder uiterste controle. Ik denk dat, welke voorwaarden er ook worden bedacht en welke controle instanties er ook in het leven worden geroepen, de dood-is-dood gedachte in deze geseculariseerde samenleving zo velen heeft geïnfecteerd dat de wens om straffeloos een einde aan het leven te maken, wanneer de mens meent dat zulks nodig is, de voorwaarden zodanig weet op te rekken dat die wens straffeloos gehonoreerd kan worden. Dat is slechts een kwestie van tijd. Controle instanties zullen mee-glijden op het hellend vlak. Het leven is een gave van God. Hij is het ook Die beschikt over het begin van ons leven en over het einde van ons leven. Het is niet aan de mens om daarin naar eigen goeddunken in te grijpen. Onze tijden zijn in de handen van God. De toenemende vraag naar euthanasie miskent het gegeven dat de mens reist naar zijn eeuwige bestemming. Met het oog daarop is niet zorgvuldige euthanasie, maar zorgvuldige begeleiding nodig in de laatste levensfase van een mens. Die begeleiding kan ook inhouden dat pijnbestrijdende middelen worden toegediend. Die zijn er tegenwoordig gelukkig. Palliatieve zorg - dat is de zorg voor de mens die in de stervensfase is gekomen - wordt door verschillende instellingen geboden. Vanuit de sectie gezins- en bejaardenzorg van de het Deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zorg wordt geprobeerd de initiatieven op dit punt te bundelen. Dat is een goede zaak. We hopen dat dit lukt, zodat er nog meer dan nu reeds mogelijk is, bijbels verantwoorde palliatieve hulp kan worden geboden aan hen die dat nodig hebben. Daarnaast blijft het nodig, regering en volksvertegenwoordiging dringend op te roepen terug te keren van dit heilloze pad. Door het deputaatschap bij de Hoge Overheid wordt

op het moment dat ik dit schrijf nagegaan wat daarvoor nu het geschiktste ogenblik is. Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezzen. Is er straks nog wel plaats in

onze samenleving om op Gods tijd te sterven? Wat een voorrecht als dat mag zijn: in de Heere.

Hendrik Ido Ambacht,

ds. W. Silfhout.

Een struikelblok voor Samen Op Weg

(1)

Het is opmerkelijk dat wij spreken over de Gereformeerde Gemeenten in meervoud. En over de plaatselijke kerk in enkelvoud. Zo gaat dat ook bij de Gereformeerde Kerken. De kerken van dr. A. Kuyper, maar eveneens van dr. H.M. Kuitert. De Christelijke Gereformeerde Kerk veranderde in 1947 haar naam. Ook zij ging naar meervoud. Maar met de Nederlandse Hervormde Kerk ligt dat anders. En dat verschil blijkt een struikelblok in het oecumenisch proces van Samen Op Weg. Niet onoverkomelijk. Want de vereniging van de gereformeerde, lutherse en hervormde kerken moet en zal doorgaan. Ook als dat onverhoopt ten koste zou gaan van degenen die met recht de belijdenis en het principe van de kerkorde van de Reformatie willen vasthouden. Waar zit het probleem?

Toen de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk in 1947 besloot voortaan over 'kerken' te spreken, motiveerde de vergadering dat als volgt: "Principieel verschil acht de synode tussen de oude en nieuwe naam niet te bestaan, terwijl de laatste meer gewenst is, daar er nu plaatselijk van een kerk kan worden gesproken, in onderscheiding van het woord 'gemeente' voor woonplaatsen". Toch was deze verandering een wezenlijke verbetering. Spreken over de landelijke kerk in enkelvoud wekt te zeer de gedachte dat er sprake is van plaatselijke, het landelijk instituut gehoorzaamheid schuldig zijnde afdelingen. Zoiets is er ook aan de orde bij het spreken over de Nederlandse Hervormde Kerk in het enkelvoud.

Onderdeel

De hervormde kerkorde zegt in artikel 1 dat "de Nederlandse Hervormde Kerk bestaat uit al de hervormde gemeenten". De plaatselijke ge-

meenten vormen dus als het ware een onderdeel van het grote geheel, de landelijke, nationale kerk. De formulering wekt de indruk dat de plaatselijke kerk eigenlijk geen zelfstandige gemeente vormt. Hoewel tal van hervormde ambtsdragers en leden die de belijdenis van de Reformatie van harte liefhebben daar nog altijd niet blij mee zijn.

Daar komt nog iets bij. De Generale Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk heeft een permanent karakter. En die synode heeft overeenkomstig artikel 11 van ordinarie I achter de kerkorde onder andere tot taak: "leiding te geven – met name ook door middel van haar breed moderamen en van haar organen van bijstand – aan het leven en werken van de kerk op haar verschillende arbeidsvelden en ter hand nemen al wat het leven der kerk kan bevorderen".

Het breed moderamen fungeert in de praktijk als een soort algemeen bestuur. Met "organen van bijstand" werden bedoeld de toenmalige Raad voor de zending, Raad voor het jeugdwerk, Raad voor de herderlijke zorg, Raad voor de zaken van overheid en samenleving enzovoorts. Zo'n orgaan van bijstand is vergelijkbaar met een deputaatschap in bijvoorbeeld de Gereformeerde Gemeenten.

Zelfstandig

Waar zit nu het verschil? Dat blijkt bij het bezien hoe de bovengemelde zaken zijn geregeld in de Gereformeerde Kerken. De kerkorde van de Gereformeerde Kerken onderscheidt in artikel 27 "vier gewone vergaderingen: de kerkenraad, de classis, de particuliere synode en de generale synode". En de kerkorde van de Gereformeerde Kerken verwoordt in artikel 28 een oude, gereformeerde stellingname: die van de

plaatselijke zelfstandigheid van de gemeente. Dat komt uitdrukkelijk uit in de navolgende passage: "Deze vergaderingen hebben, elk naar eigen aard, een kerkelijk gezag, haar door Christus verleend".

De generale synodes van de Gereformeerde Kerken hebben – althans formeel – principieel geen permanent karakter. Om de paar jaar roept een der plaatselijke kerken de generale synode samen. Ik weet niet hoe de situatie op dit ogenblik is, maar beroepshalve heb ik in het verleden ook diverse keren de bidstond bezocht die er aan vooraf ging. Een passage over het "leiding geven aan het leven en werken van de kerk" zoeken wij in de kerkorde van de Gereformeerde Kerken tevergeefs.

Nog altijd zegt artikel 30: "Door een meerdere vergadering zullen, behalve de zaken die de in haar bijeenkomende kerken gemeenschappelijk aangaan, uitsluitend zaken behandeld worden, die door de mindere vergaderingen niet afgehandeld konden worden en daarom door deze in de vorm van een vraag, van een instructie, van een bezwaarschrift of op andere wijze aan de orde worden gesteld, alsook zaken ten aanzien waarvan een lid ener kerk of een vergadering bij haar in appèl is gekomen".

Vergelijken

Laten wij eens vergelijken. De kerkorde van de Gereformeerde Kerken maakt in artikel 27 – evenals de binnen de Gereformeerde Gemeenten geldende Dordtse Kerkorde (DKO) in artikel 29 – mede met het oog op de plaatselijke zelfstandigheid onderscheid tussen vier vergaderingen. In die plaatselijke zelfstandigheid ligt dus een principieel verschil met de kerkorde van de Nederlandse Hervormde Kerk.

De generale synodes van de Gereformeerde Gemeenten hebben – zo mogelijk nog minder dan die van de Gereformeerde Kerken – geen permanent karakter. Ook op onze kerkelijke vergaderingen kan, overeenkomstig artikel 30 van de DKO, alleen aan de orde komen "hetgeen dat in mindere (vergaderingen) niet heeft afgehandeld kunnen worden, of dat tot de kerken der meerdere vergaderingen in het gemeen behoort". Die laatste zinsnede biedt onder andere de mogelijkheid voor de plaatselijke gemeenten om via

een generaal deputaatschap gezamenlijk zending of evangelisatie te bedrijven.

De kerkorde van de Gereformeerde Kerken gaat hierin nog iets verder door te formuleren: "Zaken welke behandeling tot de taak van een meerdere vergadering behoort, kunnen behalve op grond van voorstellen van mindere vergaderingen, ook door die vergadering zelf aan de orde worden gesteld". Voor wie althans kijkt naar de letter is er geen sprake van dat de generale synodes afbreuk doen aan de zelfstandigheid

van plaatselijke kerken.

Het hierboven gemelde verschil nu vormt een niet onbelangrijk struikelblok in het oecumenisch proces van Samen Op Weg. Als drie kerken met een verschillend karakter en onderscheiden belijdenisgeschriften samengaan, moet er immers sprake zijn van een aanpassen of in elkaar schuiven van de kerkorde. En dat gaat zomaar niet!

(wordt vervolgd)

Apeldoorn,

G. Roos.

Ontlezing

(3)

Hoe weerstaan we deze bedreigende ontwikkeling? Een afdoend recept is niet te geven. Maar het is goed ons te realiseren dat het leesgedrag verandert. De tijdgeest heeft meer vat op ons dan we wel eens willen toegeven. Dat betekent niet dat we bij de pakken moeten gaan neerzitten. We zijn geroepen – onder het beding van Gods zegen – te doen wat onze hand vindt om te doen. Enkele aanzetten tot een remedie.

1. Zorg ervoor dat het *bijbellezen* een centrale plaats in het dagprogramma behoudt. Door wisselende werktijden en overbezette agenda's wordt het steeds zeldzamer dat gezinsleden met elkaar drie keer per dag aan tafel zitten. Het gezamenlijk bijbellezen is daarmee naar de rand van de dag verschoven en loopt het gevaar helemaal uit het dagprogramma weggeschoven te worden. Daarbij is ook van belang *hoe* het bijbellezen gebeurt. Ieder zal zich situaties kunnen herinneren waarin op monotone toon of in hoog tempo een hoofdstuk uit de Bijbel werd gelezen. Dat nodigt niet uit tot luisteren, laat staan tot overdenken van hetgeen gelezen wordt. Regelmatig en duidelijk, maar vooral eerbiedig bijbellezen kan jongeren niet alleen vertrouwd maken met bijbels taalgebruik, maar went hen ook aan een goede gewoonte.

2. Het is van belang dat moeilijke gedeelten bij het bijbellezen door de

ouders aan kinderen worden *uitgelegd*. Opdat zij begrijpen wat er staat. Dat is het minste wat we als ouderen tegenover jongeren verplicht zijn te doen. De belangrijkste winst daarvan zou zijn als de Heere dat zou willen gebruiken tot eeuwige zegen. Maar daarnaast is het ook heel vormend. Er wordt nogal eens gezegd dat computer- en sporttermen snel door jongeren worden opgepikt en dat ze daarom ook de schriftuurlijke termen zich maar eigen moeten maken. Feitelijk is dat juist. Maar dat ontslaat ouderen niet van de plicht om de betekenis van die woorden uit te leggen. Uitleg is dus nodig. Denk aan de wijze waarop Matthew Henry de Schrift voor zijn kinderen gewoon was uit te leggen. We hebben er zijn bijbelverklaring aan te danken.

3. Laat jongeren ook *zelf* geregeld hardop bijbellezen. Zonder af te willen doen van de taak van de vader als priester in het gezin, wil ik ervoor pleiten dat kinderen van tijd tot tijd hardop bijbellezen. Daardoor worden zij gedwongen goed naar de tekst te kijken. Als ouders kunnen we zo ook horen of zij verstaan wat ze lezen. Vaak blijkt dat zelfs jongeren die best veel boeken lezen, met het hardop bijbellezen moeite hebben.

4. Maak kinderen van jongs af aan vertrouwd met het boek. Uit het eerder genoemde onderzoek van het Duitse Hans Bredow Instituut blijkt dat het voorbeeld van ouders op dit

punt van grote invloed is. Juist nu de zuigkracht van de nieuwe media zo groot is, gaat het erom wat wij als ouders onze kinderen voorhouden. Dat heeft consequenties voor ons eigen leesgedrag. Nemen we zelf de tijd om te lezen, dan is dat een voorbeeld voor onze kinderen. Daarbij moeten we ook het belang van voorlezen aan de jonge kinderen niet onderschatten. Met de opkomst van de beeldcultuur dreigt dat in het gedrang te komen. Door dagelijks voor te lezen aan de kleuters kunnen we de liefde tot het boek ontwikkelen.

5. Als het gaat om een voorbeeldfunctie, dan geldt dat ook zeker de vraag: wat lezen we zelf? Ik wil niet zeggen dat we nooit een boek ter ontspanning mogen lezen, maar daarmee is niet gezegd dat we de boeken die inspanning vergen maar ongelezen moeten laten. Wie neemt nog de tijd om systematisch de *Redelijke Godsdienst* van vader Brakel door te nemen? Als dit werk al open gaat, dan is het hooguit als naslagwerk. Denk eens terug aan vroeger tijden, toen het aanbod van boeken veel minder was, maar toen er ook buiten de kerkenraadsbanken mensen waren, die doorkneed waren in de leer der vaderen. Verschillende werken van oude schrijvers zijn in eigentijds Nederlands overgezet. Maar het is opvallend dat dit vooral meditatieve werken zijn. Afgezien van Bostons *Viervoudige Staat*, is dat nauwelijks met meer leerstellige werken gedaan. Gewoon omdat er geen markt voor is. Hoe komt dat? Een belangrijke reden is dat leerstellige werken meer inspanning vergen dan meditatieve boeken. Het is fijn als jongeren dagelijks een dagboek ter hand nemen. Maar laten we proberen hen verder te krijgen. Dat ze ook eens een dieper gravend boek nemen opdat zij en wij geworteld mogen zijn in de leer der vaderen.

6. Wees selectief in hetgeen u en uw kinderen lezen. Prediker zegt dat van veel boeken te maken geen einde is, en dat veel lezen vermoeiing des vleses is. We moeten deze tekst wel in zijn verband lezen. De Prediker pleit ervoor geen boeken te lezen waarin de woorden der wijzen ontbreken. Dáár gaat het om. Woorden der wijzen, die als prikkelen en nagelen diep ingeslagen zijn. Dat moet de vraag zijn bij de keus van onze lectuur. Vanuit dat perspec-

tief moeten we onze eigen boekenkast en die van onze kinderen beoordeelen. En dan valt veel af: stripverhalen, jazeker. Donald Duck en strips van Kuifje zijn niet zo onschuldig als het lijkt. Welk levensgevoel dragen ze de geest van onze kinderen binnen? Woorden der wijzen? Zijn die woorden te vinden in goedkope liefdesromannetjes? In spannende misdaadthrillers?

Is het nu allemaal zo erg dat er minder wordt gelezen? Moeten we ons nu echt zo druk maken over de verdringing van het woord door het beeld? Ik meen van wel. Zeker als we willen staan op de bodem van Schrift en belijdenis. Het is van grote betekenis dat de Heere het geschreven woord al in het Oude Testament een centrale plaats heeft gegeven in de godsdienst. Israëls eredienst was weliswaar gecentraliseerd rondom de tabernakel- en tempeldienst. Maar het boek der Wet werd in die tabernakel en tempel bewaard. Van grote betekenis is dat de Heere Zijn woorden heeft laten vastleggen in *een boek*. Artikel III van de Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt 'dat God door een bijzondere zorg, die Hij voor ons en onze zaligheid draagt, Zijn knechten de profeten en apostelen heeft geboden Zijn geopenbaarde woord bij geschrift te stellen; en Hijzelf heeft met Zijn vinger de twee tafelen der wet geschreven.' De Heere heeft gebruik willen maken van het geschreven woord. Met eerbied gesproken: als de Heere gebruik had willen maken van beelden, dan had Hij dat ook gekund. Maar Hij heeft gekozen voor het schrift.

Daarop beroept de Heere Jezus Zich ook als Hij bijvoorbeeld de duivel wederstaat, met de woorden: 'Er is geschreven' (zie Matth. 4). Dat is meer dan 'er is gezegd'. Het geschreven woord heeft gezag. Meer dan het mondeling overgeleverde woord. Hetgeen geschreven is, is opgetekend opdat het gelezen en herlezen kan worden. Door middel van het schrift wordt de boodschap van de Heere doorgegeven aan volgende generaties. De Puriteinen die in de zeventiende eeuw naar Amerika gingen, hebben dat goed begrepen. Zij stelden al heel snel na hun aankomst in de Nieuwe Wereld het leesonderwijs aan kinderen verplicht. Daarom zegt Cothon Mather

in zijn boekje *De Plichten van de ouders*: 'Dat het leren lezen een van de eerste plichten van de ouders is in de opvoeding. Opdat kinderen zelfstandig kennis kunnen nemen van het Woord Gods.' Wanneer we het Woord niet meer lezen en de boeken gegrond op dat Woord in de kast laten staan, zijn we in groot gevaar. Laten we bedenken hetgeen in Hosea 4 : 6 ter waarschuwing staat: 'Mijn volk is uitgeroeid omdat het

zonder kennis is.' Wanneer we het geschreven Woord negeren, negeren we ook de Zender van dat Woord. Mocht het door genade ons gebed zijn:

*Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast.
Opdat ik mij niet van Uw paân moog' keren.*

Nunspeet, W.B. Kranendonk.

Uit vroegere jaren

'...een smartend werk aan alles te moeten sterven...'

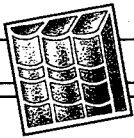
De Gereformeerde Gemeenten hebben in de eerste helft van de 20e eeuw nog 'oefenaars' gekend. Zij spraken een stichtelijk woord, catechiseerden de kinderen, enz. Toch stonden ze niet in de ambtelijke dienst naar Gods Woord. Wijlen ds. G.H. Kersten achtte het oefenaarsstelsel (dat in de 19e eeuw in zwang was gekomen in de Afscheiden kringen) onjuist: 'Het oefenaarsstelsel acht ik een gevaar voor de kerk, al wil ik volstrekt niet te kort doen aan de waardigheid en Godvruchtigheid van sommigen, die een stichtelijk woord gesproken hebben. De kerk moet door ambtsdragers worden bediend'.

De Generale Synode van Rotterdam wees in 1913 het 'spreken van een stichtelijk woord' en daarmee het oefenaarschap af. De bediening des Woords is immers een ambtelijke bediening, die alleen te verrichten is door daartoe in de rechte weg aangewezen ambtsdragers. Een toespraak tot de gemeente is geen bediening des Woords. Ds. G.H. Kersten schreef eens: 'Ik wenste wel dat God ons meer ouderlingen schonk die in de waarheid geoefend waren, gelijk de Heere er hier en daar ons nog gelaten heeft'.

Toch wordt er door ouderen onder ons nog met stichting teruggedacht aan het voorgaan van sommige oefenaars, die overigens na het besluit van 1913 steeds minder in getal wer-

den. Ook door hun 'dienst' heeft de Heere nog willen werken. Een bekend oefenaar uit vroeger dagen was Marinus Remijn, geboren op 2 maart 1858. Ongeveer 1903 heeft ds. N.H. Beversluis hem als oefenaar in algemene dienst bevestigd. In 1908 werd hij als zodanig aangesteld in Krabbendijke en in 1923 te Oosterland. Deze gemeente diende hij tot zijn sterven op 29 mei 1937. Zijn begrafenis werd geleid door de predikanten B. van Neerbos en P. Honkoop. Hier volgt een citaat uit een brief van oefenaar Remijn aan Pleun Schelling (de oprichter van de Gereformeerde Gemeente te Goudswaard): 'Och, vriend, wat is het voor mij toch een smartend werk aan alles te moeten sterven, daar ik vroeger mijn leven in zocht en menigmaal in vond. Want aan onze geliefkoosde zonden te sterven is smartelijk voor onze goddelooze natuur. Maar aan mijn deugden als grond voor de eeuwigheid te sterven is nog smartelijker voor mijn vijandige vroome natuur. Want ik bevind dat die een vijand is van vrije souvereine genade Gods in Christus Jezus. Maar nochtans naar mijn wedergeboren deel omhels ik de leer van vrije souvereine genade met hart en geest, omdat daar de ziel alleen de vastigheid verkrijgt door het geloof in de borgtocht van Christus'.

's-Gravenpolder, ds. J. Schipper.

BOEKENNIEUWS

Ds. B. van der Heiden, Visser der mensen; 218 pag., prijs f 32,50.

Over het leven van Petrus zijn door ds. B. van der Heiden 37 meditaties geschreven. Hij begint ermee dat Simon, Jona's zoon, door zijn broer Andreas tot de Heere Jezus geleid werd. Vervolgens neemt hij de lezer mee door de evangelieën en de Handelingen om allerlei zaken uit Petrus' leven te overdenken. En hij besluit met het einde van de aardse loopbaan van deze rotsman onder de apostelen.

Het zijn heldere, eenvoudige meditaties, waarin de uitleg van de tekst en het verband uitgangspunt is. Vervolgens krijgt de schriftuurlijke bevinding ruime aandacht. Dat is zeer onderwijzend. We moeten er immers altijd maar naar staan dat ons geestelijk leven bijbels van aard en inhoud is. Zo worden hier lijnen vanuit Petrus' leven en beleven uitgezet. Uiteraard wordt de lezer van daaruit ook aangesproken.

Centraal staat het werk des Heeren in mensenlevens. Zo komt er door de bearbeiding van de Heilige Geest plaats voor en behoefte aan Christus en Zijn weldaden. Hoe meer de zondaar van Christus ziet, hoe dieper hij buigt. Welk een ongelijke partijen. Wie bekend gemaakt wordt met de macht van de zonde, de kracht van de wereld en de list van satan in eigen hart vindt geen reden meer zich boven anderen te verheffen. Voor Petrus heeft het woord genade steeds dieper en rijker betekenis gekregen. Vanuit die levenservaring schrijft hij later aan de verstrooiden in Klein-Azië: "Zijt met ootmoedigheid bekleed; want God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade".

Petrus was visser der mensen. Door de Heere daartoe geroepen, is dat zijn levenswerk geworden. Vele persoonlijke lessen heeft de Heere hem gegeven. Daarvan spreekt dit boek in ruime mate. Zo heeft hij anderen tot zegen mogen zijn. De overdenking daarvan stelde de Heere ook nu voor vele lezers van deze meditaties ten zegen. Van harte aanbevolen.
Dordrecht, ds. P. Mulder.

Joh. Westerbeke, Jonge zangers (deel 3). Uitgeverij Middelburg, Middelburg.

Gebonden, 127 blz. Prijs f 19,75.

De tijd dat er van die dunne boekjes verschenen waarin het leven, de bekering en het levenseinde van personen werd beschreven, lijkt achter ons te liggen. Ze hebben het veld moeten ruimen voor geïllustreerde biografieën van met name predikanten. En dat er brochures het licht zagen waarin het "levenseinde en de verwachting" van jonge kinderen werd beschreven, is al helemaal een zeldzaamheid geworden. We kunnen ons de vraag stellen hoe dat komt. De uitgever heeft er een aantal uit verleden tijden verzameld en opnieuw uitgegeven. Ook heeft hij er aanvullende informatie in opgenomen en het geheel van illustraties voorzien. De bundel die nu besproken wordt, is de derde in een serie. Hierin staan zes eerder verschenen uitgaafjes. Op het derde hoofdstuk na hebben de andere hoofdstukken betrekking op jong gestorvenen, van 12 tot 23 jaar. Ze zijn ontroerend om te lezen. Niet als een voorbeeld hoe het moet, maar hoe het kan gaan als de Heere in het leven werkt. We moeten beducht zijn voor "maatwerk", want de Heere werkt soeverein, maar de ervaringen dienen wel Bijbels gefundeerd te zijn. Daarvan gewagen deze gebundelde levens- en stervensbeschrijvingen.

Gouda,

J. Mastenbroek.

Joh. Westerbeke, Uw gangen zo vol roem en eer. De verkondiging en beleving van Gods Woord. Uitgeverij Middelburg, Middelburg. Gebonden, 89 blz.

Prijs f 19,75.

Onder deze titel verscheen een boekje, samengesteld door Joh. Westerbeke. Daarin gaat de schrijver in op het boek: "Het is ingewikkeld geworden", door dr. ir. J. Blaauwendraad.

In dertien hoofdstukken geeft Westerbeke zijn visie op onder meer de bekering, standen in het genadeleven, de orde des heils en het zaligmakende geloof. Hij doet dat aan de hand van citaten uit werken van oudvaders, van meer hedendaagse predikanten en vanuit zijn omgang met kinderen des Heeren. Ook zijn persoonlijke opvattingen komen aan de orde. Een hoogst enkele keer valt hij Blaauwendraad bij, zoals op blz. 42, maar zeer overwegend neemt hij duidelijk afstand van diens opvattingen. Dat gebeurt overigens op een sympathieke wijze. De schrijver windt geen doekjes om zijn standpunten, maar brengt ze minzaam geformuleerd onder de aandacht van de lezer. Daardoor wint dit boekje aan waarde. Het is niet scherp veroordelend, maar waarschuwend en terechtwijzend vanuit een bewogen opstelling. Wie kennis genomen heeft van "Het is ingewikkeld geworden", doet er goed aan ook dit boek ter hand te nemen. Misschien wordt de materie dan wat minder ingewikkeld. Overigens moet bedacht worden dat in deze recensie van de hand van een niet-theoloog een boekje wordt aangekondigd van een niet-theoloog die een boekje van een niet-theoloog weerlegt.

Gouda,

J. Mastenbroek.

KERKNIEUWS

VERSLAG van de vergadering van de Particuliere Synode Oost gehouden op 31 mei 2001 te Rijssen-Noord

Aan de vooravond van de synodevergadering ging ds. I. Blok voor in de bidstond. De kerkdienst had

plaats op woensdagavond 30 mei 2001 en werd gehouden in het kerkgebouw van de roepende kerk te Doetinchem. Ds. Blok bediende het Woord naar aanleiding van Richteren 2 : 1-5.

Op 31 mei 2001 opent ds. J.

Driessen als predikant van de roepende kerk van Doetinchem de vergadering. Hij laat zingen Psalm 118 : 8, leest Openbaring 2 : 1-11 en gaat voor in gebed. De tijdelijke preses heet allen welkom. Hij verwijst naar de schriftelijk ter hand gestelde overzichten van bijzondere gebeurtenissen uit de drie classes. Daarna spreekt hij een openingswoord naar aanleiding van het voorgelezen schriftgedeelte.

De classes blijken volgens de lastbrieven wettig vertegenwoordigd door twaalf predikanten en twaalf ouderlingen. De vergadering verkiest ds. L. Blok tot preses, ds. C.J. Meeuse tot assessor-preses, ds. C. Sonneveld als eerste scriba en ouderling G. Roos als tweede scriba. Voorts wordt ouderling J. Bonhof bij acclamatie tot quaestor benoemd.

De acta van de vergadering van de Particuliere Synode Oost d.d. 25 mei 2000 zijn alreeds door het toen fungerend moderamen vastgesteld. Namens de Particuliere Synode Zuid brengt ds. G.J.N. Moens, namens de Particuliere Synode Zuid-West brengt ds. B. van der Heiden en namens de Particuliere Synode Noord-West brengt ds. J.J. van Ekeveld een groet en goede wensen over.

De preses leest eerst enkele verslagen voor van het bijwonen van de andere particuliere synoden door de deputaten artikel 48 DKO. Ds. Melis bezocht de vergadering van de Particuliere Synode Noord-West (17 mei 2001, Gouda). Ds. A. Schreuder ging naar de vergadering van de Particuliere Synode Zuid-West (10 mei 2001, Rotterdam-Zuid). Ds. C. Sonneveld woonde de vergadering bij van de Particuliere Synode Zuid (26 april 2001, Goes).

Verder komen de rapporten aan de orde van de deputaten naar artikel 49 DKO betreffende het aan ds. J.M. Kleppe verleende emeritaat alsmede enkele in comité behandelde zaken. De naar aanleiding van dit rapport op gang komende bespreking rond de afwikkeling van een appèlzaak leidt tot de conclusie dat het niet goed is als appellanten na een uitspraak van een meerdere vergadering lang moeten wachten op nader gesprek met hun kerkenraad. Verder hebben ambtsdragers die de meerdere vergadering, die besliste over het appèl, bezochten, zich ervoor te houden geen mededelingen te doen naar

buiten over het verloop van de vergadering en de genomen beslissingen. Ook is het niet wenselijk dat een predikant uit de classis waar eerder het appèl diende, optreedt als deputaat naar artikel 49 DKO. Desnoods moet daarvoor een secundus uit de deputaten worden aangezocht die niet uit de bewuste classis afkomstig is.

De vergadering keurt het rapport van de Stichting tot Financiële Hulpverlening aan Instellingen in de Particuliere Synode Oost der Gereformeerde Gemeenten goed. Datzelfde geldt het accountantsrapport van bovengenoemde Stichting door Roza Accountancy te Veenendaal.

Door emeritaat en vertrek blijkt het nodig enkele benoemingen te doen ter aanvulling van de deputaten naar artikel 48 en 49 DKO. De invulling van het deputaatschap naar artikel 48 DKO is nu als volgt: Primi: ds. P. Melis, ds. A. Schreuder en ds. C. Sonneveld; secundi: ds. C.J. Meeuse, ds. C.A. van Dieren en ds. J. Beens. De samenstelling van het deputaatschap naar artikel 49 DKO is nu als volgt: Primi: ds. P. Melis, ds. L. Blok en ds. A. Schreuder; secundi: ds. C.J. Meeuse, ds. F. Mulder en ds. J. Driessen.

Ook gaat de synode over tot herbenoeming van een drietal bestuursleden voor de Stichting tot Financiële Hulpverlening. Op voordracht van de classis Barneveld benoemt de synode br. M. van Amersfoort, op voordracht van de classis Kampen benoemt de vergadering diaken M. Snippe en op voordracht van de classis Rijssen wordt ouderling E.J. Voortman opnieuw benoemd.

Tot afgevaardigden naar de Generale Synode verkiest de vergadering als primi voor de predikanten: ds. L. Blok, ds. C.A. van Dieren, ds. C.J. Meeuse, ds. P. Melis en ds. A. Schreuder. Als secundi voor de predikanten benoemt de synode in de navolgende volgorde: ds. F. Mulder, ds. J. Driessen, ds. G. Mouw, ds. C. Sonneveld en ds. P. Blok. De vergadering verkiest de volgende ouderlingen als primus-afgevaardigden: oud. G. Baan, oud. J.T. van den Berg, oud. J. de Jager, oud. A. van der Kieft en oud. G. Roos. Als secundi benoemt de synode in de navolgende volgorde: oud. M.C. van der Spek, oud. K. Karels, oud. D.J.

Laros, oud. F. Janse en oud. J. Bonhof.

De Particuliere Synode Oost vraagt de Generale Synode 2001: Op welke wijze wordt een kerkelijke vergadering geacht te handelen in een situatie waarbij het huwelijk van een ambtsdrager door echtscheiding is ontbonden. In de toelichting bij deze vraag zullen de volgende aspecten aan de orde komen: 1. De positie van de gemeente waarin een gescheiden ambtsdrager dient; 2. Of het vanuit schriftuurlijk oogpunt wenselijk en mogelijk is voor een gescheiden predikant c.q. ambtsdrager om opnieuw een huwelijk aan te gaan; 3. Of het aanvaardbaar is gescheiden broeders kandidaat te stellen voor een der ambten; 4. Of er in de onderhavige kwestie onderscheid moet worden gemaakt tussen een predikant, ouderlingen en diakenen.

De synode geeft de Generale Synode tevens in overweging om te besluiten tot de algemene beleidslijn dat, zolang een bestaande evangelisatiepost nog niet als zelfstandige gemeente levensvatbaar is, de betreffende post als evangelisatiepost onder verantwoordelijkheid van het Deputaatschap voor de evangelisatie dient te worden gehandhaafd. De in de vraag verwoorde problematiek heeft concreet betrekking op de binnen de Classis Kampen gelegen evangelisatiepost te Leeuwarden. Maar de beantwoording van deze vraag is van belang voor het geheel van de gemeenten. De vraag heeft bovendien te maken met het beleid van het aan de Generale Synode verantwoording schuldig zijnde Deputaatschap voor de evangelisatie.

De classis Rijssen verzoekt de Particuliere Synode Oost de vraag door te zenden naar de Generale Synode 2001 pogingen in het werk te stellen tot gesprek te komen met de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, zowel de gemeenten binnen verband als de gemeenten buiten verband. De vergadering besluit de vraag door te sturen naar de Generale Synode met het verzoek om – indien de Generale Synode een vraag honoreert van de Particuliere Synode Noord-West die op dezelfde materie betrekking heeft – de vraag te verwerken in de formulering van het mandaat van de commissie.

De quaestor presenteert zijn financieel verslag over het afgelopen jaar.

De vergadering besluit tot het betalen van een bijdrage van 1,50 gulden per lid en dooplid. Namens de roepende kerk van Doetinchem, die de boeken van de quaestor heeft gecontroleerd, wordt mondeling meegedeeld dat de bescheiden in orde zijn bevonden. De vergadering aanvaardt het verslag van de quaestor onder dankzegging. De quaestor brengt naar voren dat alleen hij persoonlijk is gemachtigd betalingsopdrachten te ondertekenen. Er zou een probleem kunnen ontstaan, indien de quaestor plotseling wegvalt. Hij stelt voor de tweede scriba mede te machtigen om betalingsopdrachten te ondertekenen en deze tevens te machtigen het werk van de quaestor tijdelijk over te nemen, indien deze onverhoopt zou wegvallen. De vergadering stemt daarmee in.

De gemeente Scherpenzeel wordt aangewezen om de Particuliere Synode Oost, Deo Volente op 16 mei 2001, bijeen te roepen in Barneveld. Daaraan voorafgaand wordt op 15 mei in Scherpenzeel onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van de roepende kerk een bidstond gehouden, waarin hoopt voor te gaan de preses van deze vergadering, ds. L. Blok uit Ermelo. Ds. Blok spreekt een kort slotwoord. Ds. Meeuse laat nog zingen van Psalm 102 : 7 en 8 en beëindigt de vergadering met dankgebed. Daarna sluit de preses de vergadering.

G. Roos, tweede scriba.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Hardinxveld-Giessendam. Vanwege ziekte wordt het scribaat tijdelijk

waargenomen door C.A. Blom, Sluisweg 32, 3371 EV Hardinxveld-Giessendam. Tel. 0184-612403

GEMEENTE KLAASWAAL

In verband met verbouw/nieuwbouw worden de kerkdiensten op zondagen en feestdagen tijdelijk gehouden in de Ned. Hervormde kerk, Kerkstraat 18. Aanvangstijden 8.30 en 15.00 uur. Weekdiensten zullen worden gehouden in de vergaderzaal van het eigen kerkgebouw.

AANGEPASTE KERKDIENTST TE GOUDA

D.V. zal er op zaterdag 8 september a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijk handicap. In deze dienst hoopt voor te gaan ds. G. Clements. Aanvang 15.00 uur. Iedereen is hartelijk welkom.

DOVENDIENST TE ZEIST

Ds. J.J. van Ekeveld hoopt op 1 september D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Joubertlaan 5, hoek Bergweg en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

GEMEENTE STOLWIJK

Zendingsdienst in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Stolwijk aan de Torenstraat 34. Op D.V. donderdag 6 september waarin hoopt voor te gaan ds. C. Neele. Aanvang: 19.30 uur.

kerkgebouw van Gereformeerde Gemeente te Tholen een psalmzangavond worden gehouden. Deze avond staat in het kader van de opname voor de CD "Wanneer ik voor U kniel" (TH3, waarop zang- en orgelmuziek uit binnen- en buitenlandse gemeenten). In Tholen wordt een aantal psalmen gezongen en worden enkele orgelsolo's ten gehore gebracht. Ds. de Jongste zal naar aanleiding van de titel (Psalm 26) mediteren. De kollekte is bestemd voor het kerkbouwfonds. Allen welkom. Aanvang 19.30 uur.

APPELAVOND DISTRICT OOST +16 TE APELDOORN

Op D.V. 15 september hoopt dhr. P.J. Versloot een appélwoord te spreken over 'Zoekt eerst het Koninkrijk van God'. De bijeenkomst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9 en begint om 19.30 uur. Jongeren, maar ook ouderen, zijn van harte welkom!

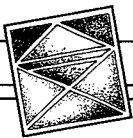
BOND VAN ZONDAGSSCHOLEN

Hierbij nodigt het bestuur van de Bond van Zondagsscholen van de Gereformeerde Gemeenten u uit tot het bijwonen van de 31^e JAARVERGADERING. Deze zal gehouden worden op D.V. zaterdag 15 september a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Benthuizen, Dorpsstraat 63. De vergadering zal geleid worden door onze voorzitter ds. A. Bac, die dat voor de laatste keer zal doen.

We merken dat de opkomst voor de jaarvergadering de laatste jaren toeneemt. Dat komt waarschijnlijk omdat we alleen een morgenvergadering hebben. Het bestuur zoekt telkens naar een spreker die onze - vaak jonge- zondagsschoolleiders toerusting kan meegeven. De bezoekers van onze vergadering weten dat het ook gezellig is. De ontmoeting van bekenden en vrienden krijgt een grote plaats.

Vanaf 9.00 uur is er koffie en gelegenheid tot het bezoeken van de stand met (belonings)materiaal. We beginnen om 9.30 uur met de vergadering. Ook tijdens de pauze kunt u materiaal bekijken en bestellen. De vergadering eindigt om 12.30 uur. Als u nog nooit geweest bent op onze jaarvergadering moet u deze keer een plaatsje in de agenda vrij houden.

Als spreker hebben we dit jaar uitgenodigd ds. H. Paul, emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten. De titel van de lezing luidt: *Kind en verbond*. In een tijd waarin zoveel gesproken wordt over de visie op het verbond willen we als bestuur onze leiders en leidsters een praktische handreiking meegeven over dit moeilijke onderwerp. Na de pauze kunnen zowel schriftelijk als mondeling vragen gesteld worden aan ds. Paul over dit onderwerp. Als bestuur verwachten we dat we ook dit jaar weer veel mensen mogen zien. Komt u ook?

BERICHTEN

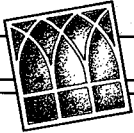
STUDENTENKRING EDE/WAGeningen

Dit jaar komen we weer bij elkaar in een zaal van de Chr. Geref. Kerk, Verlengde Maanderweg 146, 6713 LN Ede. Iedereen die in deze regio studeert, is van harte welkom. We beginnen traditiegetrouw op D.V. 4 september met een maaltijd. Ontvangst 18.00 uur. De data voor de andere kringavonden zijn 18 september, 2, 16 en 30

oktober, 13 en 27 november en 11 december. De avonden beginnen om 19.45 uur. In de eerste helft van dit jaar behandelen we de apostel Jakobus. Als je vragen hebt kun je bellen naar: Corina van Gilst tel. 0318-417494

PSALMZANGAVOND THOLEN

Op D.V. zaterdag 8 september zal in het

PREDIKBEURTEN

ZONDAG 2 SEPTEMBER 2001

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Driessen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. v/d Net; Arnhem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Benthuisen 9.30 uur ds. Boogaard en 18.00 uur ds. Gunst; Berkenwoude 14.30 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 10.00 uur (H.D.) en 18.30 uur ds. Bac; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 18.30 uur ds. Kattenberg; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.00 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Mouw; Delft 17.30 uur ds. Paul; Deventer 10.00 en 18.00 uur kand. Tuinier; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Eindhoven 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.00 uur dhr. G. Pater; Enkhuisen 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. van Dijk; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 14.30 uur ds. v/d Net; Ermelo 9.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur dhr. van Boven; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravensande 9.30 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. F. Harinck; Groningen 9.45 en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur kand. Brugge; Hendrik Ido Ambacht 10.00 uur (H.D.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.00 uur dhr. Verschuure; Kampen 14.30 uur ds. L. Blok; Kapelle-Biezelingse 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 8.30 en 15.00 uur leesdienst (Ned. Herv. Kerk); Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 14.30 uur ds. Schipper; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. de Jongste en 14.00 uur ds. Hofman; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Leerdam 15.00 uur kand. Brugge; Leiderdorp 10.00 uur (dóventolk) ds. Gunst en 19.00 uur ds. Golverdingen; Lelystad 9.30 en 15.30 uur dhr. Verschuure; Lisse 10.00 en 16.00 uur (afscheidsdienst) ds. Baan; Marknesse 9.30 en 14.30 uur dhr. G. Pater; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur ds. Neele; Middelburg-Centrum 14.30 uur ds. van Gelder en 18.30 uur ds. Kleppe; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur lees-

dienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 19.00 uur ds. Visscher; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Zippro; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwdorp 14.00 uur ds. W.J. Karels; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Meeuse; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Be ijerland 9.30 en 18.00 uur dhr. van Boven; Puttershoek 14.30 uur ds. de Wit; Rhenen 19.00 uur ds. Sonneveld; Ridderkerk 9.30 en 18.30 uur ds. van Aalst; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. Paul; Rotterdam-Centrum 19.15 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.30 uur ds. Mijnders; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 16.00 uur ds. Zippro; Soest 19.00 uur ds. Baan; Sprang Capelle 14.30 uur ds. Verweij; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. Schot; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Verweij; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. van Krimpen; Utrecht 10.00 uur ds. L. Blok; Veen 14.30 uur ds. J. de Pater; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 uur ds. Moerkerken; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. Veenendaal; Werkendam 10.00 uur (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 18.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Ekeveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Schot; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Baaijens; Zwolle 19.00 uur ds. Meeuse.

DINSDAG 4 SEPTEMBER 2001

Delft 19.45 uur ds. van Gelder; Dinteloord 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Enter 19.30 uur ds. Zippro; 's-Gravensande 19.45 uur ds. van Gelder; Mijdrecht 19.30 uur ds. Schot; Oosterland 19.30 uur ds. Beens; Poortugaal 19.30 uur ds. Hogchem; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. van Dieren; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. Verweij; Stolwijk 19.30 uur ds. Neele (voor de zending); Uddel 19.30 uur ds. Mouw (bijbellezing); Werkendam 19.30 uur ds. Mondria (voor de zending).

WOENSDAG 5 SEPTEMBER 2001

Aalst 14.30 uur dhr. G. Pater; Almelo 19.30 uur ds. van Krimpen; Drachten 19.30 uur dhr. G. Pater; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Beens; Hoogvliet 19.45 uur ds. W. Harinck; Kamperland 19.30 uur ds. Bac; Leerdam 19.30 uur dhr. Hoogerland; Leiderdorp 19.30 uur ds. Baan; Meeuwen 19.30 uur ds. Visscher; Melissant 19.30 uur dhr. Verschuure; Oostvoorne 19.30 uur ds. M. Karens; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Puttershoek 19.30 uur ds. Mondria; Rhenen 19.30 uur ds. Silfhout; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Kleppe; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. van Ekeveld; Wolphaartsdijk 19.30 uur dhr. van Boven; Zwijndrecht 14.15 uur ds. Vermeij (huw. bev.).

DONDERDAG 6 SEPTEMBER 2001

Berkenwoude 14.30 uur ds. Clements (huw. bev.); Elspeet 19.30 uur ds. Vogelaar; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Bac; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. van Aalst (bevestiging kandidaat Tuinier) en 19.00 uur ds. Tuinier (intrededienst); Veen 19.30 uur ds. Baan.

VRIJDAG 7 SEPTEMBER 2001

Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

ZATERDAG 8 SEPTEMBER 2001

Zeist 18.30 uur ds. van Ekeveld (herdenkingsdienst 25 jaar predikant).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:
Evangelist L. Versteeg; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist G. Baan; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

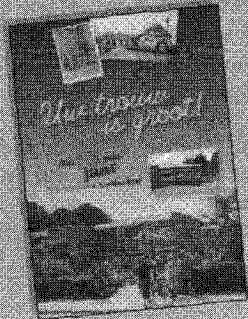
Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

ADVERTENTIES

**Jubileumboek
Julianaschool**

208 blz.,
ca. 230 foto's,
waarvan
40 in kleur.

Prijs f 25,-
excl.
verzendingkosten

Verkoopadres:
A.J. Meenwisen, Kruisbessestraat 47,
Krabbendijke, tel. (0113) 503035

of
Boekhandel Van Velzen B.V.
Tel. (0113) 501402

Begravenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Boeder Scherpenzeel
Handelsonderneming

AMBTSKLEDING
Kostuums: ~ 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Prukkjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantaloons ~ Overhemden ~
Str. opdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hocden ~ Schoenen

Showroom:
Nieuwstraat 87 3025 EE Scherpenzeel
Telefoon 033 - 2778068 - Fax. 033 - 2770561

Op afspraak - service aan huis

**Collectebonnen
machinaal tellen?**
vraag demo en/of referentie
Den Hertog 0314-341381/0548-515415

SHGO

STICHTING HULPVERLENING IN GEZINEN

Uitgaande van de Ger. Gem. in Ned.

Voor betaalbare en verantwoorde hulp
in gezinnen waar uit de Statenvertaling wordt
gelezen en geen TV aanwezig is.

Rijksgediplomeerde KRAAMHULP.
tel. 033-2774 547 of 0346-264 595.
Dagelijks bereikbaar, laat u tijdig inschrijven.

GEZINS- BEJAARDEN EN ZIEKENHULP:
tel. 0166-652 605.
Inlichtingen ieoere werkdag van 8.30-10.30 uur;
vrijdags ook van 19.00 - 20.00 uur.

**BEGRAFENISVERZORGING
C. W. VADER**

DAG EN NACHT BEREIKBAAR
VOOR GEHEEL WALCHEREN

Tarweakker 23 - 4341 MD Arnhemuiden

Wij verzorgen geen crematies.

Tel. 0118-602500 - 0118-412760

Te h. omg. Beekbergen (Lieren) tot 6
pers. zomerh. v.a.g.v. vrij vanaf 1 sept. en ook
de herfstvakantie, Tel. 055 - 5062744.

KOOTWIJKERBROEK. Te huur woon-
ruimte met garage. Ing. 1 nov. 2001 (geen
vak. woning) tel. 0342 - 441652

**KLASSIEKE
ORGELS**

Hoofddealer van *Johannus,
Eminent, Ahlborn,
Sweelinck, enz.*

**Stolk
orgels**

Tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN KLASSIEK

HOTEL "EUREKA", het hotel
waar men vrienden maakt. Verzorgde
weken van ZAT-ZAT. Incl. 4 x bus-
tochten en 1 x boottocht.
Nieuw dit jaar: MAANDAG-VRIJ-
DAG reizen, 24-28 sept. Incl. 2 x
bustochten en koffie met gebak.
Vraag onze folder aan: Fam. v. Gent,
Zeddam. Tel. 0314 - 65 18 11.

Kraamzorg?

RST

Tel. 0342 - 422 324
Postbus 154, 3770 AD Barneveld

**Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv**

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Geluid zoals het hoort!

Advies en aanleg geluidsinstallaties
voor (kerk) zalen
bejaarden-/verzorgingshuizen

Automatische regeling van het volume van
verschillende sprekers zodat de spreker
nooit te zacht of te hard zal klinken.

Speciale schakeling voor gemeentezang of
koor. Opname in stereo is mogelijk.

Als enige in Nederland leveren wij de
kleinste luidsprekers waarmee het geluid
gelijkmatig over de gehele zaal verdeeld
wordt. Hierdoor is het geluid niet meer
hard voorin de (kerk)zaal en achterin
slecht verstaanbaar.

Mogelijkheid om ons uw opnames snel te
laten maken of te vermenigvuldigen.

Van Gelder Elektronica

Carry van Bruggenstraat 33
9422 KM SMILDE Tel: 0592 415 509
vge@vangelderelektronica.nl
www.vangelderelektronica.nl

Waddeneilanden/Friesland. Heerlijk
nazomeren op Ameland/Terschelling of
op Camp. Strandheem. Grens Fr/Gron/-
Dr. t.h. keurige stacars, overdekt
zwembad etc. Huur niet duur! Vrij na
31/8 t/m 17/11, herfstvak. 13-20/10 vrij,
20-27/10 bezet. Info fam. v/d Sluis,
0512-51 60 96.

CANADA BEZOEKERS.
Wij hebben twee bej. woningen te
huur in het bej. teh. van de Ger.
Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel. 001-519-863-2574.

begravenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozardaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 450 05 09
Fax 010 - 455 79 12